

Тарас Багрій,
кандидат юридичних наук,
суддя Тернопільського
міськрайонного суду

УДК 340.12+340.11 (477)

Адміністративне право сучасної України: необхідність утвердження гуманістичного виміру

Сьогодні перед адміністративним правом, що є невід'ємною складовою публічного права України, стоїть низка завдань, над якими в найближчій перспективі треба буде серйозно попрацювати представникам як державної влади, так і громадянського суспільства. Якість державотворення, перспективи суспільного розвитку, забезпечення реалізації та захисту прав людини, національна безпека, конкурентоздатність України на міжнародній арені тощо залежать від ефективного розвитку адміністративного права. Сучасній Україні як транзитивній державі, необхідні глибинні реформи в економічній, політичній, адміністративній, правовій сфері тощо. Загалом вся правова система України вимагає не камуфляжних поверхових змін, а реформування глибинного – її належить наново побудувати на національних ментально-культурних, історичних, гуманістичних та загальнолюдських засадах, відмовившись від старих підвалин, неадекватних нинішньому часові. Нова правова система потрібна новій українській людині – людині ринкового суспільства. Цей соціаль-

ний прошарок в Україні стає все чисельнішим, його представники вимагають поваги до себе з боку влади, гідного рівня життя.

Заперечення на різних рівнях, особливо з боку владних структур, природних прав громадян є в Україні, на жаль, масштабним явищем, а це дає підстави констатувати неефективність, частковість усіх тих заходів, які було здійснено на даний час в контексті правової реформи. В. Тацій слушно зазначає: «На сьогодні удосконалення державної політики в напрямі всебічного захисту та гарантування прав та свобод кожної людини в обсязі європейських стандартів є ключовим питанням, на вирішення якого мають спрямовуватися зусилля парламенту, Президента, Уряду й інших державних інституцій» [1, с.48-49]. Дійсно, відповідно до суті держави як втілення спільної волі, саме на державу покладено обов'язок із забезпечення ефективної реалізації прав людини. Якість, ефективність адміністративного права як галузі права має безпосереднє відношення до названих вище питань українського сьогодення. Такі нау-

ковці-правники, як: В. Авер'янов [2; 3; 4; 5], О. Андрійко [6], І. Грицяк [7], В. Колпаков [8], Т. Мацелик [8], Р. Мельник [9], Ю. Педько [10], А. Пухтецька [11], А. Хворостянкіна [12] та ін. наголошують на цьому аспекті і вважають, що адміністративне право має стати потужним чинником правового прогресу, ствердження культури прав людини, засобом захисту людини від насилля влади тощо, проте для цього воно має пережити низку якісних змін, своєрідне реформування, що зробило б його адекватним новим реаліям українського сьогодні.

У зв'язку з необхідністю проведення адміністративної реформи науковці наголошують на необхідності глибинних змін в адміністративному праві [2 - 5] у зв'язку з необхідністю проведення адміністративної реформи. Нині маємо констатувати, що адміністративне право України потребує глибокої гуманізації, глибинного перетворення на людиноцентристську галузь. Поки що воно як галузь публічного права не склалося, а є державоцентричним адміністративним правом, яке мало відповідає демократичним засадам та цінностям.

Наші адміністративісти звертаються цілком обґрунтовано до європейського досвіду публічного адміністрування. У зв'язку із цим постає низка питань, пов'язаних із правовою доктриною, на засадах якої розвивається адміністративне право, із станом сучасної української науки адміністративного права, без якої отримати сучасну гуманістичну галузь адміністративного права неможливо. «Застосування європейських стандартів (принципів) адміністративного права у вітчизняних умовах вимагає серйозного перегляду традиційних для нас понятійно-термінологічного апарату, ключових конструкцій, і головне – ідеології розуміння адміністративного права, механізму його застосування», - цілком справедливо акцентує В. Авер'янов [5, с. 5-6].

Такі українські науковці як: В. Авер'янов [5], К. Бабенко [13],

Ю. Битяк [14], В. Коваленко [14], В. Тимошук [9], В. Кампо [16; 17], В. Мармазов [18], В. Опришко [19], О. Палій [20], А. Хворостянкіна [12] та ін. досліджують питання теорії і практики впливу європейської інтеграції на державне адміністрування в Україні. Осмислено низку різних аспектів даної проблеми, проте ще чимало інших належить осмислити та переосмислити.

За дією в просторі стандарти прав людини поділяють на універсальні (діють у всьому світі) і регіональні (діють в певному регіоні земної кулі); загальні (що стосуються прав всіх людей) і спеціальні (що стосуються прав окремих категорій населення). Свідомо наголошуємо на проблемі стандартів прав людини, оскільки до її вирішення і публічне адміністрування, і адміністративне право мають безпосереднє відношення. Ю. Білас, аналізуючи стандарти прав людини, підкреслює: «Оскільки стандарти – це взірці, то слушно буде на цьому моменті наголосити. / .../ із врахуванням вищезазначеного, стандартами прав людини є норми та принципи, що увібрали в себе найвищі досягнення загальнолюдської духовної культури, виражають змістовно принцип правової рівності, закріплюють такі правила поведінки держави із людиною, які не принижують людську гідність, і які є підставою для вирішення правових справ та розвитку права у будь-яких формах» [22, с. 73]. Додамо до цього, що стандарти прав людини закріплюють правила поведінки з людиною не лише держави, її органів та посадових осіб, а й загалом публічної адміністрації, всіх органів та посадових осіб, що представляють її. Приведення прав людини у відповідність зі стандартами прав людини – це проблема якості національного адміністративного простору, якості національної публічної, і найперше державної, адміністрації.

Доктринальний підхід до проблеми розуміння європейської адміністративно-правової доктрини, трактування європейського адмініст-

ративного простору (далі – ЄАП), його принципів – це дуже актуальна для наших правознавців наукова проблема, оскільки ефективність публічного адміністрування, державного регулювання та захисту прав людини, безумовно, залежать від того, які саме відправні ідеї покладені в основу притаманного цьому суспільству праворозуміння.

«Чинне українське адміністративне законодавство багато в чому не відповідає вимогам часу, потребам входження країни в Європейський адміністративний простір», - зазначалося в Науковій доповіді відділу проблем державного управління ім. В. Корецького НАН України [23, с. 5]. ЄАП як правова категорія в контексті європейської адміністративно-правової доктрини характеризується низкою елементів, якісні властивості яких зумовлені покладеними на них особливими функціями та завданнями в системі європейського адміністративного права, - наголошує А. Пухтецька [11, с. 10]. Серед цих елементів – принципи та стандарти, правові норми, адміністративні традиції національних держав, що входять до складу Європейського Союзу, соціальні та культурні цінності європейських країн, національні публічні адміністрації, що являють собою основний системоутворюючий чинник ЄАП [24; 11]. Хочемо звернути увагу на такі елементи ЄАП як національні адміністративні традиції та соціокультурні цінності країн – членів ЄС, які вперше визначено та консолідовано на європейському рівні та які проявляються у логіці політичного діалогу, самотності побудови політичних структур і вироблення політики у державах на національному рівні [11].

Європейське право не є «ідеальною категорією, що існує поза/понад правовими системами». Воно існує та розвивається через взаємодію з національним правом держав, які входять до Євросоюзу, - пише О. Андрійчук. «Вміння відчувати та аналізувати принципи є одним з кількох основних путівників, без котрого ані дос-

лідникові, ані суб'єктам застосування європейського права, неможливо існувати у лабіринті комунітарних ідей, інтересів, течій та політик» [25].

Європейська адміністративна конвергенція – це зближення, сходження до єдиного центру національних адміністративних систем країн – членів ЄС, під яким треба розуміти фундаментальні цінності та принципи, стандарти, що є основою діяльності національних публічних адміністрацій і ґрунтовані на спільних демократичних європейських цінностях. Одним з основних напрямків адміністративних реформ в європейських країнах традиційно вважається децентралізація і деконцентрація, що означають передачу певних функцій та повноважень на нижчі рівні управління, місцевому самоврядуванню, а також утворення автономних організаційних структур, які володіють фінансовою самостійністю і несуть повну відповідальність за результати діяльності [26, с. 1]. Застосування європейських підходів до реформування державного управління в Україні має передбачати найперше впровадження принципів європейського управління, а вже потім, у разі необхідності, - узагальнені чи конкретні моделі управління.

Гармонізація стандартів державного управління не означає дублювання та об'єднання засад державного управління, адже національні системи державного управління, повинні базуватись на загальних стандартах, і в той же час можуть вносити у правозастосування власні особливості.

Перш ніж зупинитися детальніше на принципах ЄАП, наголосимо ще на деяких моментах. Нам необхідно визначити такі категорії як публічна адміністрація, публічне адміністрування, адміністративна здатність публічної адміністрації – ці категорії є відносно новими для нашої науки адміністративного права. Українські науковці (В. Авер'янов, І. Грицяк, А. Пухтецька, Р. Мельник та ін.) справедливо зазначають, що розробка

цих наукових термінів необхідна, оскільки існує необхідність наблизити діяльність українських органів державної влади до Копенгагенських та Мадридських критеріїв, та й до вимог і стандартів ЄАП загалом [3; 6; 7; 24; 27; 26; 24]. А це необхідно для повноцінного наближення, а згодом і вступу України до ЄС.

Європейські науковці трактують публічну адміністрацію як: 1) сукупність органів, установ, організацій, які здійснюють адміністративні функції; 2) адміністративну діяльність, яка здійснюється цією адміністрацією в інтересах суспільства; 3) сферу управління публічним сектором з боку тієї ж публічної адміністрації [11, с. 13]. Додамо до п.1 – та й будь-яких осіб, що здійснюють публічну діяльність. В. Колпаков та Т. Мацелик визначають публічну адміністрацію як «систему організаційно-структурних утворень, які на законних підставах набули владних повноважень для їх реалізації в публічних інтересах» [27, с. 113]. Інтерес соціальних груп, з яких складається суспільство, та і самого суспільства в цілому – це публічний інтерес. Діяльність національних публічних адміністрацій в ЄС покликана стати чинником забезпечення реалізації її невідчужуваних прав та свобода також спільного розуміння і ефективного застосування сукупності договірних зобов'язань і законодавства (угод, регламентів, директив, прецедентів Європейського суду з прав людини), тобто *acquis communautaire*, або в скороченому варіанті – *acquis* [11, с. 14]. Звідси слідує, що європейська адміністративно-правова доктрина є людиноцентричною, ґрунтованою на низці демократичних цінностей, найважливішою з яких є людина,

В європейському адміністративному праві категорія «публічна адміністрація» є змістовно ширшою від традиційно вживаного в нашій адміністративно-правовій науці терміну «державне управління» та ще більш звуженого його трактування в радянському тоталітарному адміністратив-

ному праві [4; 27; 11]. У широкому сенсі державне управління є проявом, процесом реалізації державної влади. Воно здійснюється всіма гілками влади, хоча пріоритет у здійсненні державного управління належить насамперед виконавчій владі, - зазначає О. Томенко [28, с. 7]. Тобто, державна влада й управління – явища не тотожні, але тісно пов'язані. Державне управління, як цілком слушно наголошується в літературі [14], не є винятковою функцією органів виконавчої влади, воно здійснюється і іншими суб'єктами.

«Сьогодні наукове осмислення та подальша розробка теорії публічної адміністрації є одним із головних напрямів доктринального оновлення адміністративного права України, важливим підґрунтям його трансформації у сучасну юридичну галузь європейського змісту», - зазначають В. Колпаков та Т. Мацелик [27, с. 113]. Теорія публічної адміністрації має принципові відмінності від теорії державного управління як за юридичним наповненням, так і за ідеологічною суттю, тобто рух в українському адміністративному праві в напрямку розроблення категорії публічної адміністрації не є простою заміною термінів, - підкреслюють ці правознавці, - це шлях до ствердження нового світоглядного змісту адміністративного права. Становлення та визнання категорії публічної адміністрації «ставить крапку на спробах пристосувати вчення про державне управління до доктрини правової демократичної держави. Держави, де нормативно визнається її відповідальність перед людиною, де права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави» [27, с. 113].

Відомий просвітник Т. Пейн, осмислюючи виникнення держави шляхом суспільного договору, був переконаний, що «самі індивіди, кожен відповідно до свого особистого й суверенного права, вступили в договір один з одним для утворення держави, і це єдиний спосіб, яким мають право

утворюватися держави, і єдина основа, на якій вони можуть існувати» [29, с. 206-207]. Отже, держава є власністю всього суспільства, а не окремої людини, чи групи людей, тому «суверенітет як предмет права належить лише нації, а не певній окремій особі. У нації завжди є належне їй невід'ємне право позбутися «будь-якої форми правління, яку вона знайде невідповідною, і встановити таку, яка відповідає її інтересу, характеру і щастю. Кожен громадянин причетний до суверенітету і, як такий, може не визнавати жодного особистого підкорення, він може підкорятися лише законам», – цитує його слова дослідник [30, с. 73]. Цими словами Т. Пейн значно випередив свій час, назавжди утвердивши як найвідповідніший природному існуванню людини принцип демократичного управління державою і суспільством на засадах природного права [31, с. 92].

В європейському гуманістично-демократичному світогляді державна влада, яка є похідною від народу, перебуває у цього народу на службі, слугує йому, виконує сервісні функції. У статті 12 Французької Декларації прав людини і громадянина (1789 р.) сказано: «Для гарантії прав людини і громадянина необхідна державна сила; вона створюється на користь всіх, а не для особистої користі тих, кому вона увірена». У ст. 2 цього документа зазначено, що «метою будь-якого політичного союзу є забезпечення природних та невід'ємних прав людини. Ними є свобода, власність, безпека та спротив пригнобленню» [32]. Ці ідеї в європейському світогляді кристалізувалися віками. ЄАП ґрунтується на гуманістичних світоглядно-філософських засадах, основними з яких є ідеї про людину як найвищу цінність, державу як вторинне, похідне від неї та суспільства утворення. У змінній ст. 8 Договору про Європейський Союз зазначено, що «у своїй діяльності Союз повинен дотримуватись принципу рівності його громадян, які отримують однакову увагу від його інституцій, орга-

нів, посадових осіб і агенцій» [33, с. 4]. Тут, як бачимо, виразно прочитується принцип правової рівності як засада відносин між громадянами ЄС та публічною адміністрацією. Українцям треба докласти немало зусиль для того, щоб спочатку на рівні масової, в т.ч. і елітної свідомості був сформований гуманістичний світогляд, провідною ідеєю якого мала б стати ідея первинності людини та вторинності держави, та реально ствердити принцип правової рівності між людиною, громадянами та державною владою – без цього верховенство права не може стати дійсністю взагалі, а не лише в Україні. Верховенство права передбачає, що стосунки між громадянами та органами державної влади, її представниками вибудовуються на засадах принципів партнерства та взаємної відповідальності.

Сучасна європейська адміністративно-правова доктрина є закономірним результатом розвитку правових ідей, поглядів, уявлень тощо європейської людини, яка виборолала собі реальне право бути першопочатком, висхідним пунктом, найвищою цінністю в будь-якій галузі права, в т.ч. і в сфері відносин з публічною адміністрацією.

Основні принципи ЄАП - це сукупність юридичних принципів та механізмів, що спрямовані на усунення ознак деспотизму та саморозсуду у діяльності органів публічної адміністрації країн-членів ЄС. Для сучасної України це є особливо важливим. А. Пухтецька до них найперше відносить принцип правової держави, відповідно до якого публічні адміністрації зобов'язані приймати свої рішення на засадах рівності стосовно будь-яких суб'єктів права [11, с. 26]. Сюди ж відноситься принцип обґрунтованості чи доцільності, що передбачає співвіднесення адміністративних дій з метою, визначеною законодавством. До цієї ж групи відносять принцип процедурної справедливості, що передбачає дотримання встановлених в законі процедур та повагу до таких фундаментальних цінностей як люд-

ська особистість, її гідність та честь. Сюди ж треба віднести принципи своєчасності прийняття рішень та принцип професійної компетентності.

ЄАП ґрунтується також на принципі відкритості, прозорості діяльності публічних адміністрацій, відкритості їх для зовнішнього контролю, ця діяльність має бути прозорою для громадянства, що дозволяє реально захистити права людини, забезпечити їх повноцінну реалізацію, зменшити можливість корупційних дій чиновництва. Велику увагу в ЄАП приділяють питанню вмотивованості нормативних актів публічної адміністрації, державні реєстри мають бути доступними для громадськості, а державні чиновники мають щодо отримання доходів від приватної діяльності мають бути обмежені визначеними вимогами [27; 33; 11].

Ніякої демократичної публічної адміністрації не може бути поза принципом відповідальності публічних адміністрацій за свої дії. Це надзвичайно важливий принцип в контексті проблеми ефективної діяльності органів публічної влади. Цей принцип передбачає, що ні один орган публічної адміністрації не може стати винятком в плані проведення перевірки його діяльності. В ЄАП не існує абстрактної відповідальності, навпаки шляхом проведення низки спеціальних процедур прийняті дуже конкретні, юридично визначені підстави притягнення до відповідальності. Цей принцип – це засіб захисту суспільства та його інтересу від зневаги та насилля. Він нерозривно пов'язаний з категорією «відносини публічних зобов'язань», які є зобов'язаннями щодо задоволення інтересів громадян та суспільства [27, с. 114]. Неналежне виконання цих зобов'язань, порушення вимог щодо їх виконання має тягнути за собою відповідальність публічної влади. В європейській доктрині адміністративного права публічна відповідаль-

ність трактується як обов'язок органів публічної адміністрації здійснити відшкодування заподіяної шкоди їхніми актами шляхом компенсації або ж іншими засобами [34].

Наступний принцип ЄАП – це принцип ефективності та результативності публічної адміністрації. В праві ЄС існує інститут ефективної адміністрації, закріплений у Рішенні Європейського суду з прав людини № 68/ 81, *Commission v. Belgium* (1982), зумовлений потребою ефективного виконання законодавства ЄС, та такого ж співробітництва публічних адміністрацій країн-членів ЄС. Ефективність діяльності публічних адміністрацій трактується, як правило, як співвідношення між зусиллями та ресурсами, витраченими для досягнення певного результату, та самим отриманим результатом [34].

Підсумовуючи, можемо констатувати наступне: приведення діяльності національних публічних адміністрацій у відповідність до цих принципів-стандартів є обов'язковою умовою вступу країни до ЄС. Якщо євроінтеграційні прагнення України переводити в реальну площину, то треба серйозно реформувати українську доктрину адміністративного права, адміністративне право України як галузь, адміністративно-правову науку, відповідно провести адміністративну реформу тощо [3; 4; 5; 9; 27; 11; 16; 17]. Хоча для українців нині важливіше, мабуть, не це. Це увідповіднення стане для України дуже важливим кроком для забезпечення реалізації та захисту прав людини. Поки що українське адміністративне право не склалося як публічне. Воно залишається державоцентристським, а тому ствердження принципу верховенства права в цій галузі є проблемним. Якщо ж воно можливе, то, на жаль, поки що частково.

Список використаних джерел

1. Тацій В. Імплементція європейських стандартів у галузі прав людини – важливий напрям правової політики України / В. Тацій // Право України. – 2010. – № 10. – С. 48 - 59.
2. Авер'янов В. Б. Українське адміністративне право на етапі реформування : питання нової доктрини / В. Б. Авер'янов // Українське право. – 2005. – № 1 – С. 267- 270.
3. Авер'янов В. Б. Нова доктрина українського адміністративного права / В. Авер'янов // Право України. - 2006. - № 5. – С. 11-17
4. Авер'янов В. Б. Предмет українського адміністративного права: нова доктринальна оцінка / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2004. – № 10. – С. 25-29.
5. Авер'янов В. Б. Проблеми формування нової доктрини адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Адміністративне право в контексті європейського вибору України. Зб. наук. праць. – К. : Міленіум, 2004. – С. 5-9.
6. Андрійко О. Ф. Державний контроль : теорія і практика / О. Ф. Андрійко; Національна Академія наук України, Ін – тут держави і права ім. В.М. Корецького. Відділ проблем державного управління і адміністративного права. – К., 1999. – 23 с.
7. Грицяк І. А. Розвиток європейського управління в контексті впливу на державне управління в Україні: дис. д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / І. А. Грицяк. – К., 2006. – 416 с.
8. Колпаков В. Предмет адміністративного права: оновлення парадигми / В. Колпаков, Т. Мацелик // Право України. – 2010. – № 8. – С. 110-115.
9. Мельник Р. Система адміністративного права та євроінтеграція України: до питання пошуку взаємозв'язку / Р.Мельник // Право України. – 2010. – № 8. – С. 116-121.
10. Педько Ю. До питання про принципи адміністративної юстиції / Ю. Педько // Адміністративна реформа в Україні: шлях до Європейської інтеграції. Зб. наук. праць. – Київ, 2003.- С. 269-272.
11. Пухтецька А. А. Європейський адміністративний простір і принцип верховенства права / А. А. Пухтецька - К.: Видавництво «Юридична думка». – 2010. –139 с.
12. Хворостянкіна А. Європейські стандарти адміністративного процесу / А. Хворостянкіна // Юридичний журнал. – 2005. – №11. – С.100-109. – Режим доступу: www.justinian.com.ua/article.php?id=2014.
13. Бабенко К. А. Принцип поділу державної влади та сучасні проблеми його реалізації в Україні (конституційно-правовий аналіз). : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 « Конституційне право; муніципальне право» / К. А. Бабенко. – К., 2004. – 17 с.
14. Виконавча влада і адміністративне право / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк [та ін.] ; ред. В. Б. Авер'янов. - К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 668 с.
15. Адміністративна процедура та адміністративні послуги, зарубіжний досвід і пропозиції для України / [авт-упор. В. П. Тимошук]. – К., 2003. – 496 с.
16. Кампо В. Судова доктрина верховенства права: український досвід в європейському контексті / В.Кампо // Юридичний журнал. 2008 – № 10. – <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3043>.
17. Кампо В. М., Становлення нового адміністративного права України : наук.-попул. нарис / В. М. Кампо, Н. Р. Нижник., Б. П. Шльоер / [За заг. ред. В. М. Кампо]. – К. : Видавничий дім «Юридична книга», 2000. – С.28-29.
18. Мармазов В. Є. Теоретико-правові та практичні проблеми визнання практики Європейського Суду з прав людини джерелом права України та їх можливі наслідки / В. Мармазов, П. Пушкар // Наукові читання, присвячені пам'яті Володимира Михайловича Корецького. Зб. наук. праць. - 2010. – К., 2009. – С. 372-386.

19. *Опришко В.Ф.* Право Європейського Союзу. Загальна частина: підр. [для студ. вищих навч. закладів]. / [Опришко В. Ф., Омельченко А. Ф., Фастовець А. С.]; / відпов. ред. В. Ф. Опришко. – К.: КНЕУ, 2002. – 460 с.

20. *Європейський досвід державного управління: курс лекцій* / уклад.: О. Ю. Оржель, О. М. Палій, Ю. Д. Полянський [та ін.]. за заг. ред. О. Ю. Оболенського, С. В. Сьоміна, А. О. Чемериса, [та ін.]. - К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 76 с.

21. *Гнатовський М. М.* Становлення та тенденції розвитку європейського правового простору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право» / М. М. Гнатовський – К., 2002. – 22 с.

22. *Білас Ю. Ю.* Європейські стандарти прав людини в контексті правозастосування сучасної України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12 / Ю. Ю. Білас. - Київ, 2011.- 208 с.

23. *Проблеми удосконалення адміністративного законодавства в світлі завдань адміністративної реформи в Україні.* Наукова доповідь / [за заг. ред. В. Б. Авер'янова]. – Ін-тут держави та права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2004.

24. *Грицяк І.* Європейський адміністративний простір / І. Грицяк // Адміністративна реформа в Україні: шлях до європейської інтеграції. Зб. наук. праць. – К., 2003. – С. 54 - 69.

25. *Андрійчук О.* Роль загальних правових принципів у процесі застосування європейського права / О. Андрійчук // Юридичний журнал. - 2007. - № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http : -www.justinian.com.ua/ article.php?id=2584](http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2584).

26. *Плахотнюк Н. Г.* Сущность проблемы осуществления в государственном управлении процедур децентрализации, деконцентрации и делегирования полномочий / Н. Г. Плахотнюк // Вестник Московского университета. Серия 21. Управление (государство и общество). №1 – 2007 г. – <http://www.spa.msu.ru/images/File/Vestnik/Plahotniuk.pdf>.

27. *Колтаков В.* Предмет административного права: оновлення парадигми / В. Колтаков, Т. Мацелик // Право України.- 2010.- № 8.- С.110-115.

28. *Хоменко О. В.* Виконавча влада: морально-правова природа, особливості автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія і історія держави і права; історія політичних та правових вчень» /О. В. Хоменко. – Харків, 2005. – 18 с.

29. *Дайсі А.* Вступ до вчення про право конституції / А. Дайсі // Антологія лібералізму: політико-правничі вчення та верховенство права. - К.: Книги для бізнесу, 2008. – С. 511 – 528.

30. *Барак А.* Судейское усмотрение / А. Барак ; перев. с английс. – М. : Издательство НОРМА, 1999 – 364 с.

31. *Хвойницька Х.* Легітимація природного права в Україні та європейська юс натуралістична традиція. Дис. ... к.філос. н., 09.00.05 – філософія права. Львів, 2012.- 186 с.

32. *Фулей Т.* Загальнолюдські (загальноцивілізаційні) принципи права: деякі теоретичні аспекти // Право України. – Київ. – 2003р. - № 7. – С. 24-29

33. *Договір про Європейський Союз.* - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_029.

34. *Recommendation of the Committee of the Council of Europe No. R (84)15 relating to public liability* //<www.coe.int>.

Багрий Т. Я. Адміністративне право сучасної України: необхідність утвердження гуманістичного виміру.

В статті висвітлюється проблема ствердження принципу верховенства права в адміністративному праві сучасної України. Зроблено наголос на зміні доктринальних засад його розвитку. Акцентується на необхідності створення гуманістичної теорії адміністративного права.

Ключові слова: верховенство права, адміністративне право, правова доктрина, принципи права, європейський правовий простір, права людини, публічне право, державне управління.

Багрий Т. Я. Административное право современной Украины: необходимость утверждения гуманистического измерения.

В статье освещена проблема утверждения гуманистического измерения в административном праве современной Украины. Сделано ударение на изменении доктринальных основ его развития. Акцентируется на необходимости создания гуманистической теории административного права.

Ключевые слова: верховенство права, административное право, правовая доктрина, принципы права, европейское правовое пространство, государственное управление.

Bagriy T. Administrative law Contemporary Ukraine: the need for strengthening the humanistic dimension

The paper highlights the problem statement humanistic dimension of the administrative law of modern Ukraine. Highlighted the changing doctrinal foundations of development. The attention on the need for a humanistic theory of administrative law.

Keywords: rule of law, administrative law, legal doctrine, principles of law, European legal space, human rights, public law, public administration.